

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.
Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
četrť „ — 70
Posamezne šte-
v. 15 kr.

Oznanila
tkrat natisnena
od vrste 15 kr.

Naročnina,
oznanila in reklamarije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.

Odprte rekla-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
uredništvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se pr dene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziram.
Nefrankotna pisma,
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
stevo pošlane knjige
se ne vračajo.

Štev. 152.

Poziv

slovenskemu in istrsko-hrvatskemu učiteljstvu.

Slavni občinski zastop deželnege stolnega mesta Ljubljana je dovolil šolskemu muzeju naše „Zaveze“ za tekoče leto 200 gld. podpore. Ker se je postavila ta točka v proračunu med redne potrebščine, je gotovo, da nam je vsaj tolika podpora zajamčena tudi v bodoče. Ker nima muzej lastnih prostorov, položen je s to velikodušno podporo temeljni kamen za obstanek muzeja. Upamo, da nam dovolijo nekaj podpore tudi posamezni deželni zbori slovenskih pokrajin, naše posojilnice in hranilnice in naposled gotovo tudi visoko naučno ministerstvo.

Muzej se bo otvoril letos ob priliki X. glavne skupščine naše „Zaveze“ v proslavo in trajen spomin na cesarjevo 50letnico. Z ozirom na to, da ni v ljubljanskih mestnih šolah za sedaj zaradi prenapoljenih razredov najti primernege prostora, se bodo morali najeti prostori za muzej v privatni hiše, kjer se bodo hranile vposlane stvari. Zaradi lepšega in boljšega pregleda in zaradi slavnostne otvoritve se bodo pa razstavili vsi predmeti v velikih počitnicah v prostorih II. mestne deške ljudske šole na Cojzovi cesti v Ljubljani. Tako se bo prakticiralo toliko časa, dokler ne bo zgrajena mestna osemrazredna dekliška šola, v kateri so nam obljubljeni brezplačni prostori. Ko bomo pa dospeli do zgradbe konvikta, takrat bo pa treba misliti na to, da dobi „muzej“ stalne prostore v njem. Za sedaj se moramo pač zadovoljiti s tem, kar nam je na razpolago ter računati z razmerami, v kakoršnih se nahajamo. „Iz malega zraste veliko“ in kakor je šolski muzej „Pestalozzyaneum“ v Curihu zrastel v teku let iz neznatnega početka v mogočen pedagoški zavod, ki je dandanes v čast in ponos švicarskemu učiteljstvu, tako zraste lahko tudi iz slovenskega šolskega muzeja mogočno drevo, ki bo rodilo lep sad nam in potomcem našim ter pričal o stanovski zavednosti sedanjega slovenskega in istrsko-hrvatskega učiteljstva. Ob jednem bo pa ta naš muzej najlepši in najtrajnejši spomenik, ki ga je mogla postaviti „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ v proslavo na plodnosno 50letno vladanje Njih Veličanstva presvitlega cesarja Franca Jožefa I.

V ta namen je treba resne volje, vstrajnosti in pridnosti ter združenih močij vsega slovenskega in istrsko-hrvatskega učiteljstva. V to ime: Bog daj srečo in svoj blagoslov!

Podpisani direktorij „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ vabi vse slovensko in istrsko-hrvatsko učiteljstvo, da začinja na podstavi programa, ki smo ga objavili v 1. letošnji številki obeh

slovenskih učiteljskih listov, pošiljati pripravljene stvari za „muzej“ mestnemu učitelju Jakobu Dimniku v Ljubljani.

Na delo torej! Na resno in vstrajno delo!

Direktorij „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“:

Fran Luznar l. r.,
tač. blagajnik.

Luka Jelenc l. r.,
tač. predsednik.

Dragotin Česnik l. r.,
tač. tajnik.

Naša organizacija.

VI.

Tako začrtali smo ne baš majhno nalogo naše organizacije; sedaj pa moramo še premisliti, kako naj delujemo, da dosežemo na vse strani povoljne uspehe. Vpletel sem sicer že tu in tam marsikatero opazko, vendar se mi vidi potrebno omeniti še nekatere stvari.

Označene naloge tičejo se nas vseh, nam vsem bodo koristile, torej se moramo tudi vsi za nje zanimati, vsi jih sè svojimi močmi podpirati. To nam bodi glavno vodilo. Vsakdo izmed nas pa dobi lahko pri njih posla, spozna naj le svoje moči ter si izbere primerno torišče.

Kar se tiče naše nadaljne izobrazbe, katero omenjam v teh spisih le toliko, v kolikor je učiteljem sploh neobhodno potrebna, imamo še Slovenci posebno mnogo storiti. S tem nikakor ne trdim, da smo slovenski učitelji morebiti manj sposobni nego drugi, ne, reči hočem le, da delujemo mi v tako neugodnih razmerah, da zamore le posebno izobraženo in navdušeno učiteljstvo delovati s povoljnim uspehom.

Naš narod je reven, on vzdržuje šole le z velikim naporom, vsled česar so te navadno prenapolnjene in brez potrebnih učnih pripomočkov, šolsko obiskovanje pa je večinoma neredno. Dalje nedostaje našemu šolstvu pravega, enotnega vodstva: samo na slučajne razprave in razpravice omejeno šolsko slovstvo ga ne moremo izvrševati, gg. nadzorniki pa gledajo marsikje le, da se nemščina premalo ne goji; vrhu tega smo se izobrazili do malega le v blaženi nemščini, med tem, ko se je prisvajanje materinščine, sedanjega našega učnega jezika, prepuščalo naši privatni marljivosti.

Pogledimo v nemške šole večjih krajev! Vsaka šola, da vsak razred in vsako šolsko leto ima svojo popolno zbirko primernih učil, svojo dobro preskrbljeno učiteljsko knjižnico. Ako moraš v taki šoli učiti, odpreš četrť ure pred poukom šolsko omaro, izbereš učila ter poiščeš v knjigah dotično učno sliko, ki ti podá vsaj najvažneje, če ne čista podrobne migljaje za vsestransko obravnavo učne tvarine in — priprava je gotova.

A kako moramo delati mi? — Toda to vé itak vsakdo izmed nas. — Dobra priprava vzame nam navadno več časa, nego pouk in še smo pri poučevanju večkrat v zadregi za primerne izraze, spisne vaje itd.

Naj li vsled teh nedostatkov naše šolstvo za nemškim zaostaja, naj se li naše ljudstvo radi svoje revščine manj izobrazuje? Nikakor ne! Nam, kot vernim sinom naroda mora biti sveta dolžnost, da „z uma svitlim mečem“ nadomestimo in popravimo, česar nam narod v svojem uboštvu pripraviti ne more. So šolske razmere slabe, morajo biti učitelji boljši, da se splošna omika vedno bolj širi, gospodarske sile izboljšujejo in blagostanje naroda množi. Nемец pravi: Wissen ist Macht, Wissen ist Geld.

Kedaj pa je učitelj dovolj izobražen? Nikoli; in kdor pravi, da se nima ničesar več učiti, gotovo ne pozna svoje naloge, on ni pravi učitelj, temveč k večjemu le najemnik. Mi smo kakor umetniki, moremo se popolnjevati, a izučiti — nikdar.

To prepričanje in to navdušenje naj nas vselej vodi in našli bodemo vedno dovolj nagona in prilike v svojo nadaljno izobrazbo.

Kakor sem že spredaj namignil, ima slovenski učitelj zraven osebne strokovne izobrazbe še drugo težavno nalogo: izbiranje in razvrščanje gradiva, nabiranje terminov, pripravo učnih slik, slovnških, spisnih in pravopisnih vaj, sploh vsega, kar se za nemške šole v nemških knjigah na izbiro najde. — Do sedaj smo hodili preveč vsak svojo pot, ko smo skrbeli skoraj izključno vsak le za svojo šolo oziroma za svoj razred, pri čemur so nekatere šole res vrlo uspevale, dočim so pa druge daleč zaostajale. Če želimo skupni napredek, moramo večkrat k sosedom pogledati ter se brigati za šolstvo vsega okraja in celega naroda. Pri tem zapazimo takoj pri raznih šolah čudne razlike, ki so ugledu, deloma pa tudi delovanju šole v kvar. Tako ne rabijo vse enako razvite šole — enega okraja — istih knjig in zvezkov, ne poučujejo se povsod enake črke, važnejši termini so različni — tudi v posameznih razredih iste šole —, učitelji ene šole ne poučujejo povsod po enotnem načrtu, uradne knjige se ne spisujejo enako, tiskovine se različno rabijo — po nekod se vpisujejo v tednico pri „učnem jeziku“ pisne in pravopisne vaje nemščine itd. Šablone tudi jaz nisem prijatelj, a v teh rečeh bi vendar želel več enakomernosti, ki se bo gotovo tako rekoč sama po sebi dosegla, kakor hitro se bodemo drug za drugega bolj zanimali. Našli pa bodemo tudi še mnogo drugih, mogoče celo važnejših nedostatkov, katere bo težje odstraniti.

Največ bi nam pri tem lahko pomagali gospodje nadzorniki, ko bi bili, kar bi imeli biti; a tudi brez njih ne smemo opešati. Pred vsem mora izginiti iz naših vrst tista čudna sebičnost, ki se opaža tu in tam. So med nami nekateri spretni učitelji, ki se bojijo „izdati“ svojo umetnost, češ: „Išči si jo tam, koder sem jo iskal jaz“. Svoje zbirke in preparacije skrbno zakrivajo in če jim je prepustiti razred ali šolo tovarišu, poberejo skrbno vsak listek, ki bi mogel nasledniku olajšati delo. Trdno uverjeni o svoji popolnosti in nezmotljivosti se društvenih zborovanj radi izogibljejo, a če pridejo, molčijo in le pomilovalen nasmeh znači tu in tam, da vsaj poslušajo.

Koliko trdega dela, koliko bridkih izkušenj bi oni lahko prihranili svojim mlajšim tovarišem, koliko bi koristili napredku šolstva in izobrazbi sploh, če bi svoje znanje in izkušnje o pravem času razodevali drugim! Mnogo koristi učitelj, ki popolnuje samega sebe, a neprimerno več stori oni, ki povzdiguje še tovariše svoje. Torej, Vi tovariši, ki ne potrebujete pouka od nas mlajših, pridite k našim zborom, pa učite nas. Nadzorujte naše razprave, naša posvetovanja, popolnujte jih, zavračajte jih v prave meje in pridobili si boste neprecenljivih zaslug!

Pa tudi mi mlajši nismo brez pogrškov, tudi marsikateri izmed nas zanemarja večkrat — bodisi iz domišljavosti ali lahkomišelnosti — poučna zborovanja, a zapomnimo si posebno eno: Ne zametujmo nazorov in opazk starejših tovarišev, če tudi se nam zdé na prvi pogled premalo moderne. Izkušnja je najboljša učiteljica in v marsikateri taki opazki tiči zdravo jedro. Čestokrat se zgodi, da navdušen, mlad učitelj z zasmehom zasleduje svojega osivelega tovariša, a ko mine nekaj let, spozna tudi on, da se z glavo ne more skozi zid, da mora tudi učitelj svoje delovanje raznim okolnostim prilagoditi in — krene jo nehoté za svojim starejšim tovarišem.

Čilost mladeniča, vztrajnost moža in modrost starčka naj se v slogi družijo, v lju-bezni naj skupaj delujejo v prosep naroda našega. Tako bodemo stopali vedno varno, pa krepko naprej in naprej ter sejali pravi blagoslov.

Dična naša „Zaveza“ pa naj skrbi, da dobimo i mi skoraj enotno urejeno šolsko slovstvo, ki bi nam delo olajšalo ter prevzelo vodstvo vsega šolskega delovanja.

Idejalist.

Iz mojega pripravljalnega zvezka.

Vest.

(III. berilo, str. 190.)

Učna slika za srednjo stopnjo.

A. Stvarna obravnava.

I. Podavanje in totalno shvatanje.

Učenci (ne učitelj!) prečitajo berilo enkrat, k večjemu dvakrat. Potem ponovijo (reproducirajo) nekateri učenci v zvezi vsebino čitane povesti.

II. Razvijanje dispoziције; stvarno in besedno razlaganje.

1. Čitaj prvi stavek! (Neki goldinarjev.) O katerih osebah pripoveduje prvi stavek? (O nekem očetu in o njegovej hčerki Miciki.) O kateri osebi je pozneje govorica v tej povesti? (O nekem prodajalcu.) Katera teh treh oseb je glavna oseba povesti? (Micika.) Zakaj? (Ker o njej največ slišimo.) Povej vsebino 1. stavka, pa izpusti vse, kar ni važnega! Učence N. nam je povedal, da je Micika šla na očetovo povelje v prodajalnico; ali je to važno? Ali bi povesti ne razumeli, ko bi tega ne vedeli? Kaj je tukaj glavna stvar, očetovo povelje ali Micikino dejanje? — Dobro; govori torej samo o Micikinem opravilu! „Micika gré v prodajalnico menjat desetak.“ (Se zapiše).

2. Čitaj dalje! (Prodajalec odide.) Kje se vrši dejanje, o katerem pripoveduje ta odstavek? Povej nam, kar se je dogodilo v prodajalnici! Katera beseda tega odstavka je posebno važna, ker nas že pripravlja na to, kar bomo zvedeli šele v naslednjem odstavku? (Beseda „naglo“.) Zakaj je trgovec naglo naštel denar? (Ker se mu je mudilo.) Kaj mislite, kaj je morda bil vzrok, da se je prodajalcu tako mudilo? (Veliko kupovalcev i. t. d.) Kaj se lahko zgodi, če pri kakem opravku preveč hitimo? Kaj že slutimo, ko čitamo, da je trgovec naglo naštel denar? Kdo mi vé zdaj povedati glavno vsebino — jedro — tega odstavka! Kje, smo rekli, se vrši dejanje tega odstavka? Povej terej, kar se je v prodajalnici res zgodilo, če prav v knjigi še ni izrecno povedano!

„Trgovec se ušteje za en goldinar.“ (Se zapiše.) Otroci, še eno vprašanje v pre-mišljevanje! Kakšen denar je Micika pač dobila za svoj desetak! (Nekaj goldinarjev in veliko drobiža, sicer bi se trgovec morda ne bil zmotil —)

3. Dalje! (Po goldinar.) O kom govori ta odstavek? V tem odstavku se nam Micika pač vsem priljubi. Kaj zvemo o njej? Otroci, posebno vas opozarjam na besedico „vendar“; mislim, da je ta besedica nekako v zvezi z dejanjem, ki se je vršilo v prejšnjem odstavku! Kaj mislite o tej zadevi? (Ako ni odgovora: Kaj je Micika naredila po poti? (Štela denar.) Kje bi bila imela prav za prav že to storiti?) Izrazi sedaj to misel v zloženem stavku in rabi pred besedo sicer, potem besedo „vendar“! (V prodajalnici M. sicer ni štela denarja, vendar ga je pa štela po poti.) Koliko gld. je M. naštela? (11.) Iz Micikinega vedenja pa lahko sklepamo, da je bila že precej bistro-umna, že bolj odrasla deklica. Zakaj? (Vedela, da ni prav.) Pa nekaj trenutkov je bila vendar v zadregi; iz česa sklepamo to? (Iz njenega vprašanja.) Kaj pa sklene po kratkem premišljevanju? V knjigi imamo besedo „zdirja.“ Nadomesti to besedo s kako drugo istega ali podobnega pomena! (Zleti i. t. d.) Primeri te dve besedi drugo drugej! Kaj pomenja torej beseda „zdirja“? (= jako hitro iti.) Zakaj se jej je pač tako mudilo? (Ker se je hotela iznebiti tujega denarja.) Povejte sedaj še na kratko vsebino tega odstavka!

„Po poti M. zapazi pomoto ter se vrne z gld. k prodajalcu.“ (Se zapiše.)

4. Čitaj dalje! (To naredila.) Kakor se nam je prikupila M. v prejšnjem, tako se nam prikupi v tem odstavku prodajalec. Popiši nam njegovo ravnanje! Kaj ga je pač tako veselilo? (Micikina poštenost.) Pa še nekdo je bil vesel; kdo? (Micika.) Zakaj? Morda vendar ne zaradi goldinarja, ki jej ga je trgovec podaril. Ali mislite, da jej je bilo dosti do tistega glđ.? (Ne.) Zakaj ne? (Stariši gotovo imoviti.) Iz česa pa to sklepaš? No, kaj je bil torej vzrok Micikine zadovoljnosti? (Dobra vest.) Še glavno vsebino!

„Trgovec podari Miciki goldinar.“ (Se zapiše.)

5. Dalje! (Kdo hudega.) Odgovori prvemu vprašanju! Drugemu! Nadomesti besedo „čin“ z drugo bolj navadno! Lahko bodete razumeli to besedo, če nekoliko pomislite, iz katerega glagola je izpeljan ta samostalnik! (ali: kateremu glagolu je po glasu podoben.) Da, kaj pa pomenja glagol „početi“? Kako prašam jaz včasih učencea, ki ima med poukom roke pod klopjo? („Kaj počenjaš?“) Kako bi še lahka vprašala? („Kaj delaš?“) Glagol „početi“ ima torej pomen katerega glagola? (Gl. „delati“.) Zdaj pa nadomesti samostalnik „čin“, ki iz njega izvira, s kakim bolj znanim samostalnikom! (Delo, dejanje, ravnanje.) Ti pa navedi iz zadnjega stavka, kako v nas deluje vest!

6. Sedaj pesmico! Čitaj prvi dve vrstici! Koga moramo zvesto poslušati (ubogati)? (Vest.) Zakaj? (Nas bode prav vodila.) Kaj se to pravi? Menda nas vendar ne bode za roko prijela, in vodila, kakor mati malo dete? (Prav svetovala.) Daljnji dve vrstici! Kakšen je človek, ki ima dobro vest? (Zadovoljen i. t. d.) Kdo je živel v raju? Koliko časa sta bila v raju? In zatorej sta bila srečna in zadovoljna. Zato pa pravi naša pesem, da je srce, katero ima čisto vest, polno rajskega slada, rajske zadovoljnosti. Dalje! Čemu se v zadnjih vrsticah primerja slaba vest? (Rani.) Kakor nas rana skli, peče telesno, tako nas vznemirja slaba vest duševno. — Povej sedaj vsebino te pesmi z velelnim stavkom! „Ubogaj vedno svojo vest!“ Ta stavek si dobro zapomnite!

III. Vaje v prostem podavanju.

Prečitajmo še enkrat vso povest! Zaprite knjigo! Povej nam ti sedaj vsebino te povesti in drži se natanko načrta, katerega imaš pred seboj na šolski tabli! Še ti! Kdo se zna inače izraziti? Kdo še? i. t. d. —

IV. Karakteristika glavne osebe.

Danes mi bodete povedali, kakšno si Miciko predstavljate! Saj jo v mislih vidite gotovo že prav živo pred očmi. Kakšno si misliš Miciko? (Kot kakih 12 let staro deklico.) Da; manj gotovo ni bila stara; zakaj pa misliš, da je bila ravno 12 l. stara? (Oče so jej zaupali toliko denarja.) Pa vsak 12-leten otrok tudi ni tak, da bi mu človek brez skrbi saupal 10 gl. Kakšna je morala Micika torej biti? (Pametna.) Kako je M. izvršila očetovo naročilo? (Natančno, vestno.) Trdili ste, da je bila Mic. gotovo že kakih 12 let stara. No, starejša pač gotovo ni bila. Le pomislite, kako je ravnala v prodajalnici! Česa tam ni storila? (Ni štela denarja.) Iz tega spoznamo neko slabo lastnost Micikino; katero? (Bila je neprevidna, pozabljiva.) Po poti se je pa vendar domislila svoje dolžnosti; govori o tem! Kaj je pa storila, ko je zapazila trgovčevo pomoto? Katero Micikino dobro lastnost spoznamo iz tega čina? (Poštenost.)

Povedali ste mi najprej, koliko je bila Mic. stara. Kaj ste torej najprej določili? (Starost.) Kaj ste potem našteji? (Lastnosti.) Dvoje lastnosti ste mi navedli; kakšne namreč? (Dobre in slabe.)

Na šolsko tablo: 1. starost
 2. lastnosti

- a) dobre
b) slabe.

Povejte mi sedaj v primernih stavkih vse, kar veste o Miciki, in držite se tega načrta! Po večkratnih, deloma morda prav nerodnih poskusih najdejo učenci sami naslednjo (ali podobno) obliko:

„Micika je bila kakih 12 l. stara deklica. Bila je za svoja leta že jako pametna in vestna. Vse hvale vredna je bila njena poštenost. — A žalibog je bila včasih nekoliko neprevidna in pozabljiva.“

V. Vaje v lepem in smislu primernem čitanju.

Učitelj prečita učencem vso povest kolikor toliko vzgledno; potem se vadijo otroci pod njegovim navodilom v lepeglasnem, smiselno pravilnem čitanju.

B. Jezikovne vaje.

I. Iz besedotvorbe: besedna skupina „držati“.

V povesti, katero zdaj čitamo, se nahaja vprašanje: „Kdo je ukazal deklici, naj si ne pridrži tujega denarja?“ Odgovori temu vprašanju! Koliko glagolov je v tem vprašalnem stavku? Povej oba glagola v nedoločniku! (Ukazati, pridržati.) Ako počasi izgovarjamo glagol „pridrži“, koliko besed slišimo v njem? Kateri? Kakšna beseda je „držati“? (Tudi glagol.) Povejte mi stavke, v katerih bo glagol „držati“! Stavke z gl. „pridrži“!

Poslušajte! Nekega dne je prišel učenec prepozno v šolo. G. učitelj ga vprašajo, zakaj je prišel prepozno. Učenec jim odgovori: „Srečal sem po poti svojega strica; stric so me ogovorili, in zato sem se nekoliko zamudil.“ Kaj so storili stric? Kdo je bil vzrok učenceve zamude? (Stric.) Kdo zna zdaj odgovoriti z glagolom, ki je podoben glagolu „držati“? (Stric so svojega netjaka zadržali.) Povej ta glagol v nedoločniku! — Opoludne pazita v našem razredu vselej po dva učenca; za kaj morata skrbeti paznika? (Za mir.) Izrazi isto misel z glagolom, ki spada v to vrsto! (Mir vzdržati.) Povejte še druge stavke, v katerih bode glagol „vzdržati“!

Kakšne besede smo doslej našli? (Glagole.) Morda pa poznate tudi samostalnike, ki so podobni glag. „držati“! Kaj je to? (Peresno držalo.) Povejte stavke! Kdo ve še kako podobno besedo? Povej jo v stavku! (Moj nož ima lesén drža.j.) — Kako se imenuje ves svet, ki spada pod našega cesarja? (Avstr.-ogr. cesarstvo.) Komu pride zdaj na misel beseda, katero bi lahko uvrstili med te samostalnike? (Država.)

Najdene besede se sproti zapisujejo; končni rezultat je sledeči obrazec:

a)	držati.	b)
pridrži		držalo
zadržati		držaj
vzdržati		država.

Čitaj besede pod črko a! Kakšne besede so to? (Glagoli.) Ti glagoli so si po glasu zelo podobni; zakaj? (V vseh slišimo glagol „držati“.)

Kateri gl. nam mora že preje znan biti, da razumemo gl. pod a? (Držati.) Mislite si Nemca, ki ne ve, kaj pomenja gl. „držati“; ali bi on razumel glagole pod a? Iz katerega glagola izvirajo torej gl. pod a? Kako smo pa tvorili te glagole? (Sestavili smo glagol „držati“ s pri, za, vz.) Kakšne besede so to? (Predlogi.) Iz koliko besed je torej vsak teh glagolov? (Iz dveh.) Zatorej pravimo: Besede pod a so sestavljene b e s e d e. Ponovi! Kako se tvorijo torej nove besede? (Po sestavi.) Ponovi!

Čitaj besede pod érko b! Iz katerega glagola izvirajo vse te besede? Ali slišimo v teh besedah tudi celi gl. „držati“? (Ne — samo „drž“. — Rabite mi sedaj glagol „držati“ v stavkih; povej ti n. pr. kaj o sebi! (Z desnico držim pero.) Kako se glasi glagol „držati“, ako govoriš o sebi? („Držim“.) Nagovori ti svojega součenca in rabi zopet gl. „držati“! Kako se glasi gl. „držati“ za drugo osebo? (Držiš.) i. t. d. Glagol „držati“ se torej izpreminja; kateri del tega glagola pa ostane vedno neizpremenjen? Dobro; zlog „drž“ ostane vedno neizpremenjen, to je pač jedro, glavni del tega glagola. —

Zadnjič smo govorili o spremembah, katere se jeseni vršé v naravi. Kaj smo rekli o drevesih? (Listje se osiplje.) Kateri del drevesa se torej jeseni izpremeni? Kateri ostane neizpremenjen? (Deblo.) Glejte, zato imenujemo zlog „drž“ tudi deblo — ker ostane vedno neizpremenjen. Kako imenujemo zlog „drž“? Kateri del glagola „držati“ je torej v besedah pod b? (Deblo.) Deblu je pa nekaj glasov prirastlo; kaj je deblu prirastlo? (alo, aj, ava.) Ali so to besede? (Ne — slogi.) S temi zlogi narejamo ali o b r a z i m o nove besede; imenujemo jih zato „obrazila“. Ponovi! Katera obrazila ste danes spoznali? (alo, aj, ava.) Kdo mi zna lepo povedati, kaj je obrazilo? (Zlog, s katerim i. t. d.) Pazite! Take besede, katere izpeljujemo iz kake druge besede po obrazilih, se imenujejo izpeljane besede. Ponovi! Po čem se izpeljujejo besede? (Po obrazilih.) — Poprej smo slšali, da se tvorijo nove besede po sestavi; kaj smo pa zdaj zvedeli? (Po izpeljavi.)

Kakšne besede so pod érko a? (sestavljene.) Kakšne pod érko b? (1. po sestavi; 2. po izpeljavi.)

II. Iz pomenoslovja: pojmovni obseg glagola „držati“.

1. (držati kak predmet = nemški „etwas halten“). Povedali mi bodete stavke, v katerih se bode nahajal glagol „držati“. — S katero roko držimo pero? Kaj držimo še z desnico? Kaj še držimo z roko? Kaj lahko držimo v roki? Povejte še druge slične stavke!

2. (držati = nemški „etwas festhalten, sich anhalten.“) Prejšnji teden smo čitali nemško povest „das gestohlene Pferd“; povejte mi kaj o tatu! (Tat je na sejmu prodajal konja.) Konj bi mu bil morda ušel; kako si je pomagal tat? (Držal je konja za uzdo.) Kako ti držiš kravo na paši? (Za vrv.) Malo dete težko hodi; kako mu mati pomagajo? (Drže je za roko.) Povejte mi še druge primere! (Dete se drži za materino krilo.) — Zadnjič je šla neka deklica čez most; bala se je, da bi ne padla v vodo; kaj je pač storila? (Držala se je za opiralo.) i. t. d.

3. (držati = peljati = nemški „nach irgendeiner Richtung führen.“) Na tej sliki (Hölzel-jeva stenska slika) vidite pot; kam se pride po tej poti? Izrazi to misel z drugimi besedami! Beseda „pot“ bodi subjekt tvojemu stavku! (Ta pot drži v vas.) Kam je držala steza, po katerej je prišel tujec v povesti „Postrežljivi deček“? (Na cesto.) Kam je pa držala cesta? Ste-li že videli brzovajne žice? Kje? Kam pač drže? (V različne kraje.) Povejte mi kaj o južni železnici! (Glavna proga južne železnice drži z Dunaja v Trst.) — Rabite glag. „držati“ v istem pomenu še v drugih stavkih!

4. (držati = ravnati se po čem = nemški „sich warnach richten.“) Misli si, da si v gozdu na mestu, kjer si križa več potov. Pride tujec, ter te vpraša: „Po kateri poti pridem v vas?“ Kako bi mu lahko odgovoril? (Držite se vedno te steze.) Kaj si tujcu svetoval? Kaj si mu dal? (Svet, nasvet.) Kam bo prišel tujec, ako se bo ravnal po tvojem nasvetu? Rabi glag. „držati“! (Ako se bode tujec držal mojega nasveta i. t. d.) O katerem dečku smo zadnjič čitali? Po čem se je ravnal Božidar? (Po učiteljevih naukih.) Povej isto z glag. „držati“! Česa se mora držati vsak vrl državljan? (Zakonov.)

Legati se ne smemo; česa se moramo vedno držati? (Resnice.) Včasih ne vemo, bi-li pisali trd ali mehek končnik; katerega pravila se moramo držati v tem slučaju? (V tem slučaju se moramo držati pravila: „Ako ne veš i. t. d.“) Povejte sami še več sličnih primerov!

5. (držati = nemški „sich halten, sich geberden“.) Nekateri izmed vas pač grdo sede! Kako mora učence sedeti? Rabi glag. „držati“! (Učenec se mora ravno držati.) Kako moramo glavo držati? — Kaj delamo navadno, ako nam kdo pove kako šaljivo povestico? (Smejimo se — držimo se na smeh.) Kako se pa mora učence v šoli držati? (Resno.) Kako se pa držimo, ako smo kaj neprijetnega zvedeli? (Kislo.) Kako se drži otrok, ki je kaznovan? (Na jok.) — Kaj rečemo o človeku, kateri rad postopa? (Da roke križem drži.) Kdo ve še kaj podobnega?

6. (držati = obsegati = nemški „fassen, enthalten.“) Tam na mizi vidite vrč; kaj mislite, koliko vode lahko vlijemo vanj? Kaj torej lahko rečemo o tem vrču? (Drži dva l.) — Rabite glag. „držati“ v tem pomenu še v drugih stavkih!

7. (držati se = mejiti = nemški „grenzen, zusammenhängen“.) Poleg čegavega travnika je vaš travnik? (Poleg županovega.) Ali mi znaš odgovoriti z glag. „držati“? (Naš travnik se drži županovega tr.) Povejte mi primer iz berila „Bohinjsko jezero“! Domislite se sedaj sami primernih stavkov!

8. (držati = trajati = nemški „aushalten, dauern“.) Naša šolska tabla je žalibog že jako stara in torej vsa razpokana in razbita; kaj bi lahko rekli o njej? (Da ne bode več dolgo držala.) Kdo zna rabiti glag. „držati“ v istem smislu? — Kako zdihujejo mati, ako se zaman trudijo, da bi zašili kako zelo raztrgano krilo? (To krilo že nobenega vboda (šiva) ne drži.) i. t. d. —

Melanija Sittig-ova.

Božidar Raič kot šolnik.

Vrta „Domovina“ je sicer o priliki Raičeve 70letnice v štev. 36. in 37. l. l. objavila širšemu občinstvu še nekaj nezanih črtic iz življenja nepozabnega Raiča a ker je življenje tega moža in njegovo delovanje zlasti za slovensko učiteljstvo velike važnosti in mu osobito v sedanjih zmedenih časih lahko služi kot vzor neselečnega, ljubeznipolnega in složnega delovanja med posvetnim in duhovnim učiteljstvom za blagor in vsestranski napredek milega nam naroda slovenskega, namenil sem se podati cenjenemu čitateljstvu vrlega našega „Popotnika“ nekoliko črtic iz delovanja blagega, ugled učiteljskega stanu povspešujočega, za narodno šolo posebej in za procvit narodove vsestranske prosvete v obč. vnetega nepozabnega pokojnika.

B. Raič bil je rojen pri Sv. Tomažu v lepih Slovenskih goricah l. 1827. meseca svečana. Pri krstu je dobil ime Matijček. Roditelji njegovi so bili želarji, živeli niso nikakor v izobilju. Kakor mi je pripovedovala mati blagega pokojnika, bil je Matijček

vedno živahen in brihten deček. Knjige so ga začele zanimati že v nežnej mladosti. Nikoli pa ni mogel pozabiti takratnega vbi-
janja nemščine v šoli. Že takrat se je navzel sovražtva proti silovitemu počenjanju pri pouku. Ker pa so se takrat že radi razumevanja in učenja katekizma morali privaditi čitati v slovenskem jeziku, razumeval je mladi Raič vsako slovensko knjigo in kadar je le mogel, skril se je čitajoč z vso vnemo kako knjigo. Dovršivši domačo šolo, odločen je bil Matijček postati sodarjem. Ker nekoč ni izvršil po mojstru naročenega dela, čitajoč skrivaj knjigo, razluti se mojster ter zažene mlademu učencu kladivo v hrbet. To je bilo odločilno za njegovo bodočnost. Akoravno je vedel, da ga po tem dogotku ne čaka doma nič dobrega, vendar se je pogumno odločil iti k svojim roditeljem in jih prositi tako dolgo neprenehoma, da so ga dali v višje šole. Dali so ga v latinske šole v Varaždin, kjer je bil vedno med prvimi, navadno drugi ali tretji. Žalostilo ga je še v poznih letih, da mu vkljub vsemu prizadevanju

nikoli ni bilo sojeno biti prvim. Taka častilželjnost, menda ni pregrešna. — Z ravnostim uspehom je dovršil v Zagrebu filozofijo, sedajšnji 7. in 8. razred latinskih šol, samo, da je bil primoran takrat se mučiti tudi z robato madjarščino. Bogoslovje je študiral v Gradcu, kjer so slovenski dijaki pohajali k pokojnemu dr. Muršecu učiti se slovenščine. V Gradcu se je Raič v kolu navdušenih Slovanov učil tudi drugih slovanskih jezikov; z največjo navdušenostjo pa se je lotil staroslovenščine, s katero se je bavil potem ves čas svojega življenja in ji je bil tako kos, kakor malokateri drugi. Dovršivši bogoslovske nauke bil je nastavljen učiteljem slovenščine na mariborskeje gimnaziji; poučeval je tudi latinščino, grščino, nemščino, zgodovino in zemljepisje. Po njegovem vstrajnem prizadevanju uvedel se je v 7. in 8. razredu pouk iz staroslovenščine. Njegovi učenci spominjajo se še dandanes blagega pokojnika hvaležnim srcem kot vestnega, natančnega ter sicer strogega a povsem pravičnega učitelja, kateri je vsikdar znal svoje učence navduševati za vse blago, dobro in vzvišeno. Črteč iz dnu sreča ves prisiljen pouk, navdan z vzornimi pedagogičskimi idejami, dokazoval je svojim tovarišem vedno, kako mučen in neplodonosen je nauk v nemščini za slovenske dijake. Prizadeval si je pridobiti tovariše, da bi se vsaj v nižjih razredih poučevalo za slovenske dijake nekaj predmetov v njihovem materinem jeziku. Dobil je za svojo nakano vse, razven jednega, ki je postal grd ovaduh, a za svoj hraber čin je bil imenovan potem — ravnateljem. — Rezpršeni so bili na vse strani, a Božidar je prišel kapelanovat v Ljutomer k preblagemu dekanu Cvetku, ki je bil izvrsten slovenski pridigar. Raič se je učil njegovih pridig na pamet. Na to je bil prestavljen v Slivnico pri Mariboru. Radostnega sreča in večkrat solznih oči se je spominjal dogodka, kako je ustanovil šolo v Brezulah, od župnijske cerkve v precej oddaljenej vasi.

Staknil je v vasi nekega tkaleca, ki je znal za silo čitati in pisati. Raič ga je poučeval, da se je vtrdil v teh „vedah“ še boljše in bil mu je pomočnik pri poučevanju vaše mladine, katero je o priložnostih poučeval sam. Rosnih oči je večkrat pripovedoval, s kakim veseljem so vaški „paglavčki“ stegovali svoje roke po šolskih knjigah, katere jim je kupoval in donášal sam. Le blago, za narodov vsestranski napredek čuteče sreče, stori rado kaj enakega.

Iz Slivnice preselil se je kapelanovat k Sv. Barbari v Haložah in tu se začne še le pravo in plodonosno delovanje Raičevo za narod slovenski, katerega je ljubil brezprimerno. V prvi vrsti lotil se je domače šole dobro vedoč, da le naobražen ljud se da voditi po pravih potih in da „Bog ni vstvaril samih oslov“, kakor se je sam izraževal večkrat. Kakor takrat povsod, bil je tudi pouk v tej šoli, brez male izjeme, nemški. Raiča je to silno bolelo, a obupal ni. Dekanoval je takrat med ljudstvom zelo priljubljeni dekan Ivan Weixl pri Sv. Barbari v Haložah in kot tak je imel tudi nadzorovati vse šole haloške. To pravico vedel se je z dekanovim dovoljenjem pokojni Raič izkoriščati v najobilnejši meri. Spremljal je pri nadzorovanjih svojega dekana in on je imel vsakokrat po skušnji hvaliti, kar je bilo hvalevrednega, a tudi odločno grajati, ako je bilo treba. V prvi vrsti je deloval na to, da se poučevanje v tujščini nadomesti v naščini, kar se mu je tudi posrečilo in šolski pouk je povsod vidoma napredoval.

V najpopolnejši meri pa se je lotil tega posla na domačej šoli. Spoznavši v takratnem nadučitelju Fr. Vučnik-u st. prav vrlo učiteljsko moč z veliko nadarjenostjo in iskreno ljubavjo do učiteljevanja, jel ga je vabiti k sebi na prijateljske pogovore k kupici vina. Ti pogovori so vzbudili v že pokojnem nadučitelju iskreno ljubezen do materinščine, ter se je poprijel s tako vnemo, da je v kratkem času po dekanovem dovoljenju popolnem izbačil tujščino iz šolskih prostorov. Pokojni Raič ga je vedno podpiral v tem z umnimi sveti in tudi lastnim dejanskim poučevanjem. Ni trajalo dolgo, povspela se je šola pri Sv. Barbari v Haložah tako visoko, da je postala vzor drugim daleko okoli a nadučitelj sam pa „vzgedni“ učitelj, kakor je bila še takrat navada. Bivši profesor Božidar Raič skazal se je tudi večkrat kot spreten ljudskošolski učitelj. Obbolele učitelje je večkrat iz lastne dobre volje nadomestoval v poučevanju. Da je bil res spreten učitelj tudi na ljudski šoli, naj dokaže sledeči slučaj. Grof Wurmbbrand — rojen Haložan — bivši štaj. dež. glavar. pride nekoč kot krajni šol. ogleda nadzorovat šolo in sicer v navzočnosti Raičevi, ki je bil takrat kakor ves čas, odkor je postal veljaven novi šolski zakon pa do svoje prerane smrti, načelnik kr. šol. sveta in tudi izvzemši jedno dobo kr. šol. ogleda. Takratni stari nadučitelj bi imel razlagati toplomer primerjaje ga s tlakomerom, a

zmedel je ves pouk tako, da ni mogel več dalje.

Grof Wurmbrand naprosi Raiča, naj nadaljuje pouk, katerega je dovršil tudi v drugih predmetih tako vzorno, da ga je Wurmbrand pohvalil pred učenci prav laskavo. Sploh je bila Raiču šola in poučevanje ljudstva najbolje pri sreju in mnogokrat je navdušeno vskliknil: „Dajte mi šolo v roke in upam si gribati ves svet!“ Poznal je tudi pedagogijske klasike do jedra in imel vse, večino tudi v izvorniku. Kot kateket, kakor vem iz lastne skušnje, ni bil Raič nikoli dolgočasen in suhoparen. Poučeval je zanimivo in z velikim navdušenjem ter prepričevalno sv. verske resnice. Učenci so se učili izvanredno skrbno in z velikim veseljem, ker so predmet razumevali do jedra. Pri Raiču je šlo vse iz dna srca in segalo tudi globoko v srca; prazno blebetanje katekizma na pamet čutil je na vso moč; gledal je le vedno na notranjost, nikoli na vnanjost. Da bi le povsod in vedno tako bilo!

Kakor že omenjeno, bil je blagi pokojnik ves čas svojega bivanja načelnik krajnega šolskega sveta in opravljal vse posle brezplačno, vestno in natančno, kar ni tako lahko v kraju, kjer je vsolanih sedem političnih občin; a mnogokrat je pokrtil iz lastnega premoženja kak pripetivši se primanjkljaj za šolske potrebe in v računu dostavil: „Primanjkljaj pokrit po nekem dobrotniku šole.“

Šolsko poslopje, akoravno je bila šola takrat dvorazrednica, je bilo vrvanano za enorazrednico. Otroci prvega razreda so bili primorani v majhnej sobi sedeti na tleh. Raič se je potegnil z vso odločnostjo, da se je kmalo odstranil ta nedostatek. Ko je pozneje se šola vsled previsokega števila otrok morala razširiti v trirazrednico, a ni bilo primerne prostora, pripetilo se je, da je prišel neki krčmar, ob enem trgovec, na „boben“ in akoravno je bilo za tisto hišo več kupecev, kupile so vendarle občine po vstrajnem prizadevanju Raič-evem dotično hišo s precej velikim vrtom vred za šolske namene, še preden so bile občine po šolskih oblastih prisiljene k razširjenju šole. Ako se sedaj na dotičnem vrtu stavi veliko novo šolsko poslopje, je v prvej vrsti zasluga blagega pokojnika. Večkrat se je izrazil, da bi bil dal na lastne stroške postaviti tam lepo poslopje za četirirazrednico, kmetje bi imeli samo dati gradivo; a ni se mu spolnila ta njegova srčna želja. Razvidi se lahko iz vsega, da je Raič vedno

hrepenel po tem, kako pomagati ljudstvu, da bi se povzdignilo v omiki, a ne narobe. Raič je bil tudi ves čas občinski odbornik in pozneje tudi okrajni odbornik in ud okrajnega šolskega sveta ptujskega. Kot tak brigal se je neprestano za povzdigo ljudskega šolstva, za ugled in gmotni napredek ljudskega učiteljstva. Primerilo se je, da je bil neki nadučitelj blizu Ptuja tožen, ker je nekega otroka posvaril in menda tudi nekoliko kaznoval radi tega, ker se je igral med njegovim poukom s katekizmom. Omenjeno bodi, da dotični nadučitelj ni nikoli soglašal z idejami Raič-evimi v narodnostnem oziru; a Raič ga je pri seji okr. šolskega sveta odločno zagovarjal rekši, kaj bi vestno delujoči kateket počel, ako bi se med njegovim poukom otroci vkvarjali z drugimi rečmi? Raič je zmagal in dotičnik bil je oproščen vseh sitnosti. Pripetilo se je večkrat, da gospod c. kr. okr. šolski nadzornik ni mogel marsikaterega učitelja priporočati radi manj povoljnih uspehov pri pouku za pridobitev starostnih doklad. Raič se je potegnil za take in zahteval, da ako že radi drugega ne zaslužijo kakšnega poboljška, že radi tega, ker morajo nepotrebno in protizakonito mučiti se s poučevanjem v drugem deželnem jeziku; zmagal je in marsikateremu oledkotal njegov težavni stan. Med takimi je bil tudi bivši nadučitelj, ki ga je pri višjih gosposkah tožil kot rusofila, panslavista, veleizdajico itd.; a Raič mu je vrh tega še dal nadarjenega sinka v latinske šole in ga z vsem potrebnim oskrboval, da očetu ni bilo treba nič skrbeti za-nj. Vprašan, zakaj to stori, ker saj dobro ve, kak sovražnik iz jako malenkostnih vzrokov mu je dotičnik, rekel je: „Saj nas sv. vera uči, da moramo ljubiti tudi sovražnike“. Redek slučaj zapovedi Gospodove: „Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe!“

Poleg vseh teh poslov je bil Raič vendar le vzorni duhovnik. Vse svoje posle je urejal povsem natančno in njegove pridige so očarale vsakega. Sploh je bil Raič „unicum“ med govorniki; sè svojo žarno besedo je znal potegniti cele mase ljudstva za seboj, kar je pokazal pri večih svečanostnih prilikah. Jako rad je porabljal vsakojako priložnost, katera se mu je nudila, samo, da mu je bilo omogočeno ljudstvo poučevati in povzdigniti k višjej naobrazženosti in duševnej samostalnosti. Rodoljubje njegovo ni poznalo nikakih mej, ves se je žrtvoval za mili narod svoj, samo da bi ga videl enkrat srečnega. To njegovo brez-

primerno rodoljubje nakopalo mu je pa tudi prezgodnja smrt. Prisilili so ga namreč na stara leta prevzeti pretežavni posel deželnega in državnega poslanstva. Rahločutni Raič, ki ni nosil družega v svojem srcu, nego osrečiti toliko mu ljubljani narod slovenski, nikakor ni sodil med dunajsko popačenost, kar je sam uvidel in se o tem večkrat izrazil: „Lecam se samo, ako pojdem v Beč, da me ne bode več domov“; in to je bila resnica. Na Dunaju nevarno zboli in vrli ljubljanski narodnjaki ga odvedejo v belo Ljubljano, kjer je dne 6. junija 1886. l. izdihnil svojo blago dušo. Zastokala je Slovenija, zvedevša izgubo enega svojih najvrlejših, rekel bi nenado-

mestljivih sinov. Vsekakor je naša sveta dolžnost, da se spominjamo večkrat tako velikih dobrotnikov narodovih, kakor je bil pokojni Raič, ki je za svoj narod daroval vse svoje duševne in telesne moči.

Njegov veliki duh naj nas krepi, vspodbuja in navdušuje v našem prevažnem poklicu, katerega je tudi on nad vse ljubil, večkrat izrazuje se, da v učiteljevih rokah je narodova bodočnost. Dal Bog, da bi mili naš slovenski rod kmalu učakal in dosegel na svetu stopinjo med drugimi narodi, katere si je blagi pokojnik tako prisrčno želel! Posnemajmo ga po svojih močeh in ohranimo mu hvaležen spomin!

Kelc.

Slovstvo.

Poziv.

„Matica slovenska“ izdala je letos že tretji snopič slovenskih narodnih pesmic, katere je uredil gosp. dr. Karol Štrekelj, profesor slov. jezikoslovja na vseučilišču v Gradcu. Kolike važnosti je ravno ta knjiga ne le za naše slovensko slovstvo, ampak tudi za druga slovstva, tega mi tukaj pač ni treba poudarjati, kajti mislim, da je o tem vsak omikan rodoljub, ki se sploh za slovstvene reči zanima, popolnoma prepričan.

Narodno slovstvo je ogledalo narodnega življenja, mišljenja in čutenja; narodne pesmi so prežlahtni še ohranjeni duševni biseri iz tistih tužnih časov, ko je ljudstvo še zakrivala tema nevednosti. Drugi narodi so te svoje predragocene bisere že zdavna z največjo brižnostjo poiskali in zbrali ter jih hranijo kot svoj največji slovstveni zaklad. Tudi pri nas je bilo mnogo rodoljubnih mož, ki so se ukvarjali z nabiranjem narodnega blaga ter tako pripravljali gradivo za premenitno knjigo, katero ravno sedaj urejuje velenični gospod profesor K. Štrekelj. Gotovo je pa tudi to, da se je v teku časa že marsikateri biser izgubil, drugi zopet še morebiti čakajo skrbnega nabiralca. Škoda pa bi bilo za vsako tudi najmanjšo narodno drobtinico, ako bi zapadla pozabljivosti. Ker pa pravi gospod dr. Štrekelj v „Začasnem predgovoru“ k III. snopiču, da je še vedno čas zbirati narodne pesmi, zato pozivljam vse svoje tovariše in tovarišice, da se blagovolijo nekoliko pobrinoti ter vsak v svojem kraju poizvedovati po narodnih pesmih. Jaz sem

popolnoma prepričan, da bi ta naš trud mnogo sadu rodil in da bi se našla in zapisala še marsikatera pesmica, ki se bode sicer pozabila. Nekatera učiteljska društva so tudi pri svojih zborovanjih sklenila zbirati narodne pesmi, vendar mi pa ni znano, so se-li ti sklepi tudi izvrševali in so-li imeli kaj uspeha. Mogoče je pač, da so se udje dotičnih društev na svoje sklepe vse premalo ozirali.

Mnogo je pri nas še starejših ljudi, ki vedó dosti pesem in pesmic na pamet. Od takih bi se še pač mnogo izvedelo, ako le ve kdo porabiti najugodnejšo priliko. Nadalje vem iz svoje skušnje, da je med ljudstvom silno veliko in dostikrat prav starih pisanih pesmaric, ki so polne najrazličnejših pesmic. Jaz sam sem našel med narodom mnogo takih, dostikrat že zelo starih pesmaric. Te pesmarice so si svoje dni sestavljali znani pevci, katere so ljudje vabili na svatovščine in druge domače veselice. Ako bi torej vsak v svojem kraju popraševal po takih pisanih virih, gotovo bi jih mnogo našel in v njih tudi poleg drugih marsikatero narodno pesmico, ki še ni nikjer objavljena. Prosim torej gg. tovariše, da se blagovolijo nekaj potruditi ter po takih pesmaricah med ljudstvom poizvedovati.*

Da se narodna pesem ne sme nič popravljati ne v besedilu ne v slovničnih oblikah, temveč da se mora ravno tako zapisati, kakor se poje ali narekuje, ali kakor jo

* Tudi gg. orgljavci, pevci in sploh vsi, kojim je mar čast naroda, se prosijo, da se nabiranja narodnih pesmic vdeležijo.

je kdo že poprej zapisal, to bode itak vsakemu znano. Tudi naj vsak zapiše vse, kar izvé, izvzemši seveda take pesmi, o katerih je dobro znano, da niso narodnega izvira. Kar bode potem ureditelj našel rabljivega, to bode porabil, kar pa ne, to bode zavrgel. Pri vsaki pesmi se zapiše tudi kraj, v katerem se je zapisala in tudi ime tistega, ki jo je pel ali narekoval.

Z ozirom na preveliko važnost, kojoj ima narodno blago sploh in narodne pesmi še posebej, prosim vse tovariše, da blagovolijo zbirati to blago, dokler je še čas. S tem si bode vsak pridobil mnogo zaslug za naše narodno slovstvo in knjiga sama pa se bode še le potem smela imenovati prava narodna knjiga, v katero je narod sam zbral svoje najdragocenejše slovstvene zaklade.

Vsak naj pošlje potem svojo zbirko naravnost gosp. dr. Karolu Štrekelj-u, vse-

učiliščnemu profesorju v Gradcu (Peinlichgasse 13).

Ako bi pa kdo morebiti ne hotel svoje zbirke naravnost v Gradec pošiljati, naj jo pa pošlje meni in bode potem moja skrb, da jo dobi gospod dr. Štrekelj pravočasno še v roke. Opozorim pa, da je čas za nabiranje že jako kratek, zatorej se naj vsak kolikor mogoče podviza ter naj takoj začne v svojem kraju zbirati te predragocene narodne svetinjke.

Nabirateljem sadnih imen pa naznanjam, da se je nabralo po Štajerskem in Primorskem okoli 550 imen od jabolk in 450 od hrušek, torej skupaj okoli tisoč sadnih imen. Dotična zbirka izročila se je tudi gospodu dr. Karolu Štrekelj-u v pregled in porabo.

V Mozirju, dne 5. febr. mes. 1898. l.

Fr. Praprotnik.

Listek.

Kinematograf.

(Spisal prof. J. Čebular).

Že nekoliko časa se kažejo na trgu poleg ljudskega vrta v Gorici v temnem, nalašč za to prirejenem prostoru, podobe na belem platnu, katere kažejo čudovito naravno različne prizore iz vsakdanjega življenja. Zdaj imamo pred seboj na zaslonu kopaljšče. Skakači skakajo z visokega v vodo, nekateri se celo med skokom v zraku preobračajo. Voda ploskne pri vsakem skoku visoko navzgor. Kopajoči se potapljajo, plavajo in zopet povračajo na suho. — Zdaj se nam kaže zopet drugi prizor. Deklica pripelje voziček, položi otroka vanj in ga odpelje. — Po kratkem odmoru vidimo na platnu areno. Bik prikoraka in z bliskajočimi se očmi opazuje borišče. Borilci pridejo in začno bika izzivati ali dražiti. Kot strela plane besna žival nad borilca, ki mu vrže sukno na glavo in si tako reši življenje. — Zdaj prihaja vlak na postajo. Kondukterji stopajo po deskah ob vozovih in odpirajo duri. Ko se vlak ustavi, izstopijo eni, drugi zopet vstopijo v vozove, in na peronu je veliko vrvenje došlih in odbajajočih. Še druge prizore na trgih in cestah, kakor n. pr. spreved ruskega carja na Dunaju in v Parizu, nam kažejo te podobe, in to tako plastično in tako nepopisno naravno, da človek misli, da se vse to istinito pred njegovimi očmi vrši.

Mikalo bode gotovo čitatelje izvedeti, kako je mogoče opisane prizore iz dejanskega življenja tako posnemati, da vidimo ljudi gibajoče in delajoče, kakor so se gibali in delali pri resničnih dejanjih.

To se dozeže, dragi čitatelj, s pomočjo hipnih ali momentnih fotografij in s kinematografom ali gibokazom. Hipne fotografije se narejajo s fotografičnim strojem, ki se odlikuje od navadnih fotografskih strojev v tem, da ima močno izbočene leče, ki narejajo vsled tega, brez ozira na daljavo fotografovanega telesa, na nasprotni strani blizu leč majhne podobe. S tem strojem je zvezana priprava, ki ima na valju 3cm širok in več metrov dolg trak od prozornega kolodija, na kojega površju je tenka plast bromovega srebra. Ta priprava, ki se goni ali z roko ali pa kakor pri žepnih urah s pomočjo močnih vzmetij, pomika trak sunkoma naprej. Nanj se vtisne ali fotografuje vsako sekundo po 15 slik onega predmeta, ki je pred fotografskim aparatom. Ako stoji pred njim na platno slikajoč človek, dobimo od njega 15 slik v sekundi. Ali te slike se razlikujejo druga od druge, ker nam kažejo slikarja zaporedoma v onih različnih položajih, v katerih je bival v onih trenutkih, ko ga je poobrazil fotografski stroj na trak. Na drug popolnoma jednak trak se naredijo potem od teh negativnih slik pozitivne slike, katere imenujemo diapositivne, ker so nasproti navadnim fotografijam na papirju prozorne ali svetlobi prohodne.

Da nam bo jasno, kako je možno s pomočjo takih slik gori navedene prizore iz življenja tako čudovito naravno posnemati, moram omeniti nekatera svojstva naših očij. Da vidimo razločno, je potrebno, da padajo podobe predmetov, katere ogledujemo, na mrežnico, katero nareja v notranjosti očesa vidni živec. Te podobe morajo pa-tudi ondi nekoliko

časa trajati, vsled tega mora tudi predmet nekoliko časa pred očesom ostati. Ta čas pa je zavisen od svetlosti predmeta. Čim svetlejši je predmet, tem manj časa je tudi potrebno, da ga razločno vidimo. Ali podoba na mrežnici ne zgine v tem hipu, ko smo oči od opazovanega predmeta kam drugim obrnili, ampak ostane še potem nekoliko časa in sicer skoro osmino sekunde na mrežnici nespremenjena. Ti dve posebnosti naših očíj ste vzrok, da vidimo dejanje, katero se je fotografovalo zaporedno, kakor se je vršilo pred fotografskim strojem, kadar nam kinematograf one slike zopet v istem redu in brzo na belem platnu v temni sobi razkazuje. Kakov je kinematograf in kako on to nalogo izvršuje, bomo kmalu videli; ali poprej kočem omeniti nekatere prikazni, ki se isto tako na omenjeni dve lastnosti naših očíj opirajo, in to zato, da nam bo delovanje kinematografa tem jasnejše.

Naredimo na jedno stran koluta od belega papirja pokončno, na drugo pa povprečno progo, ter ga potem s pomočjo privezanih nitij hitro obračamo, vidimo križ na kolutu; ako pa kolut počasu obračamo, vidimo progo za progo. Ako je na eni strani kolutovi ptič, na drugi pa kletka, pokaže se nam pri hitrem obračanju ptič v kletki, pri počasnem pa vsaka podoba posebej. Opozorjam še na takozvani stroboskopični valj. Ta priprava je podobna navadnemu rešetu, ima na obodu pokončne linice ter je vrtljiva okoli pokončni osi. Postavimo v ta valj papirnati trak s podobami, ki nam kažejo polena sle-gajočega drvarja pri delu v tolikih zaporedoma sledočih položajih, kolikor ima obod linice, ter zavrtimo obod, vidimo, ako gledamo skozi linice, kako drvar drva žaga. Ako pa obod počasi vrtimo, kaže se nam slika za sliko, kakor da bi gledali trak s slikami brez stroboskopičnega valja.

Pri vrtenju kaluta in stroboskopičnega valja stopa podoba za podobo na mrežnico. Vrši se to tako hitro, da poprejšnja podoba ne zgine, dokler ne stopi nova na mrežnico, zlijete se obe podobi v jedno, in tako vidimo namesto povprečne navpične proge križ, namesto ptiča in kletke ptiča in kletki in namesto slik drvarja v različnih položajih, vidimo žagajočega drvarja. Zdaj nam je še opisati, kakošen je kinematograf, in kako ta stroj spreminja momentne fotografije v prizore na platnu, v katerih se gibljejo in delajo osebe, kakor so se gibale in delale, ko jih je fotografoval fotografski stroj.

Kinematograf je „Camera magica“ boljše vrste, združena s pripravo, katera razmotava ali odvija

trak od kolodja, na katerem so omenjene hipne fotografije, in ga goni od zgoraj doli vzporedno s povečalnimi lečami. Slika za sliko stopa pred leče, katere narejajo ali vzbujajo od majhne z električno lučjo razsvetljenih slik na belem platnu ali zaslonu jako povečane podobe.

Trak s slikami se ne razmotava nepretrgoma, ampak sunkoma ali s prestanki. Stroj pomakne namreč v eni tretjini petnajstega dela sekunde trak vedno le za eno sliko naprej ter postoji dve tretjini sekundine petnajstine s sliko pred lečami. Vsled tega imamo tudi podobo za podobo teh sličic v istem redu, kakor so se — na trak fotografovale, vedno po dve tretjini petnajstine sekunde mirno na platnu, in med podobo za podobo preteče vedno ena tretjina petnajstine sekunde, predno jo na platnu za naprejšno zagledamo. Ker zagleda opazovalec tako hitro podobe za podobo, ima to vsled omenjenih očesnih svojstev posledico, da se zlije vsaka sledeča podoba z naprejšnjo v eno, in ker sledé te podobe v istem redu, kakor jih je fotografoval fotografski stroj pri kakošnem dejanju n. pr. pri kopanju ali pri boritvi z biki v areni, vzbuja to pri gledalcu prevaro, kakor bi se vršila dotična dejanja resnično pred njegovimi očmi.

Čast iznajdbe kinematografa se pripisuje Amerikancu Edisonu, slavnoznanemu izumitelju različnih priprav kakor n. pr. žarišnice, fonografa itd.; ali Francosi trdè da sta njih domorodeca, brata Avgust in Alojzij Lumièrè, izumila najboljši kinematograf. Stroj, ki nam v Gorici razkazuje takorekoč žive fotografije na platnu, je tako urejen, da služi tudi ob enem kot fotografski stroj, ki prireja take hipne fotografije različnih prizorov. Omenjam še, da se skuša združiti kinematograf s fonografom, ki piše govore, petje, godbo in druge glasove, pa tudi vse to reproducira, ali iz katerega zopet vse to odmeva kedar je nam všeč. Ako se ta misel posreči, da bosta predstavljala združena stroja na platnu ne samo gibajoče in delajoče ampak tudi ob jednem govoreče in pevajoče osebe, potem še le bodo take predstave zanimive in mikavne.

Kakor se hranijo imenitni rokopisi v arhivih, tako se bodo hranili po fonogramih in hipnih fotografijah pevci in govorniki, in svet bo njih petje, govore in kretanje občudoval, kedar o njih samih že zdavno ne bode več ne duha ne sluha. Čas in minljivost izgubita svojo uničevalno moč, kadar se združita fonograf in kinematograf v skladno ali harmonično delovanje.

Po „Soči“.

Dopisi in razne vesti.

† Štefan Bezenšek,

umirovljeni nadučitelj v Podsredí.

Umrí je dne 18. januarja meseca t. l. mož stare korenine, blag naroden učitelj „stare šole“. Navadno

se taki možje drže svojega, to je kakor je še bilo v „tistih časih“. A Štefan Bezenšek je delal izjemo: on je napredoval s časom, pa pri tem je ostal vedno iskren prijatelj šole in cerkve. Poučeval je okolo

40 let, od teh večinoma v Podsredi. Tam je odgojil — bi se moglo reči — cel zarod; vsi so ga poznali kot vrlega učitelja in spoštovali kot pravega rodoljuba.

In res bil je rajni Štefan naroden učitelj in krščanski mož-rodoljub, kakoršnih je malo prešlo iz stare dobe v novo. Kako vestno je izpolnjeval svoj poklic in kako skromno se je obnašal pri vsakej priliki, o tem vedo pripovedovati njegovi tovariši in njegovi mnogobrojni učenci. On ni iskal slave niti bogastva, hotel je živeti v krogu svojih, s katerimi je preživel mlada leta. Iz Podsrede ga ni mikalo, še svojo rodbino je le redko kedaj posetil; poslednjih deset let se menda ni premaknil iz svojega zavičaja. A veliko veselje mu je bilo, kedar so hodili stričeka obiskovat člani njegove zlahte iz bližnjih in daljnih krajev.

V svoji rodbini ni imel sreče: jedini sin Matevž mu je umrl kmalo po dovršenih juridičnih naukih za boleznijo, katerej je semé dobil bil pri okupacijskeji vojski v Bosni. Hčerka mu je umrla v ranih letih. A pred kakimi šest leti mu je umrla soproga. Potem pa je vzel k sebi bratovega sina Gregorja, kateremu je prepustil gospodarstvo. Ta se je srečno oženil in z njegovimi otroci je imel zadnja leta stari stric največje veselje. Bil jim je kot dober „stari oče“ zvesti varuh in skrben odgojitelj. Otroci so ga nad vse ljubili.

On se je v svojih svobodnih urah rad pečal s sadjorejo in z drugimi gospodarskimi opravki. Čital je vedno, kedar mu je čas dovolil, še v svojih poslednjih letih, in to ne samo slovenske knjige in časnike, nego tudi češke, hrvaške, srbske in bolgarske. V češkem jeziku se je mogel tudi razgovarjati, k čemur je imel priliko, ko je bil v Podsredi nekaj let za kapelana česki rojak č. g. Mandeliček. Pedagogične spise je pridno čital, zato pa je bil — če tudi v stari šoli odgojen — poučen o vseh novejih pedagogičnih rečeh.

Posebno mila pa mu je bila glasba. Bil je izvrsten orgljar in pevec. Njega sladko in ubrano orgljanje poslušati, bila je prava radost. V svoje napeve polagal je čut pobožnosti zjedinjen z narodnim duhom. Še ko je že vžival pokojnino, bilo mu je največje veselje orgljanje in petje. Sploh je po svojej nravi bil človek tiho vesel in mirno premišljen. Bil je rojen pedagog, ki je bil srečen v svojem poklicu.

Za šolo je živel, za cerkev čutil, a za narod deloval.

Pri pogrebu dne 20. januarja meseca t. l. se je pokazalo, kako je bil rajni nadučitelj Štefan Bezenšek v vseh krogih priljubljen. Vkljub hudej zimi in težavnim potom zbralo se je okolo 20 učiteljev iz cele okolice, da izkažejo svojemu čislanemu in zaslužnemu tovarišu poslednjo čast. Gospodje pevci so pred njegovo hišo zapeli jako ginljivo slovo umrlemu. Ljudstva iz Podsrede in sosednih župnij se je vse trlo. Saj so mnogi in mnoge bili njegovi

učenci in učenke; a o tem so hoteli pokazati svojo hvaležnost rajnemu priljubljenemu učitelju. Tudi on je poslednja leta, ko ni imel več v šoli opraviti, najrajše med narodom okoli hodil, ter daval ljudem marsikateri dober svet posebno gledé na domačo gospodarstvo. Zato se je mnogo solza prelilo, ko so gospodje učitelji-pevci ubrano zapeli tužno-milo nagrobnico. Vsak navzoči je izdihnil iz srca: Bog Ti daj večni mir, preblagi stari učitelj!

Še do lanske jeseni bil je stric Štefan popolnoma zdrav; in kdor ga je videl, kako je svežega telesa in bistrega duha, bil bi se nadjal, da bode vsaj še kakih deset let živel če tudi mu je že nekaj čez 70 let.

Mlajši zarod se lahko ugleda v primer v svoji službi ostarelega učitelja zarad njegovih dobrih stanovskih lastnosti, pa tudi zarad značajnosti in dobrosrčnosti. On je umel odgojevati v krščansko-narodnem duhu, ter skrbel za odgojitev pravih značajev, kateri naj bi imeli za vzor geslo slavnega češkega rodoljuba Viljema Pernšteinskega: „S svojimi sosedi živim, z istoverci verujem, a s svojimi brati umiram.“

Bodi Ti, preblagi učitelj, lahka ona zemljica, kjer si polovico svojega življenja sejal seme narodne prosvete in krščanske ljubezni!

B—é—.

Iz Središča. Častiti gospod urednik! Dovolite, da gledé na vprašanje o kolekovanju službenih razpredelnic (Diensttabelle), o katerem je bilo v zadnji številki „Popotnika“ čitati nekoliko opombic, tudi jaz spregovorim par besedic. Res je sicer, da se mora praviloma kolekovati vsaka priloga, ako že prej ni bila kolekovana, toda z ozirom na službeno razpredelnico je izdal visoki deželni šolski svet štajerski meseca marejja 1885. l. odredbo, vsled koje te priloge, v kateri mora tudi šolska oblast oziroma okrajni šolski nadzornik izpolniti nekaj rubrik, **ni potrebno** kolekovati. Dotična odredba — žal — ni bila priobčena učiteljstvu navadnim putem, marveč po ovinkih. Ako katerega čest. kolegov (čisl. koleginj) stvar zanima, blagovoli naj se obrni do podpisanca.* Sicer pa najde o tem tudi nekoliko v „Pädag. Zeitschrift“ za l. 1889., na str. 616. Dotična odredba velja seveda samo za Štajersko, a tudi po drugih naših kronovinah morajo biti v tem oziru v korist učiteljev-prošnjikov določbe, zakaj sicer bi dunajski učiteljski organ „Freie Lehrerstimme“ za t. l., na str. 22. ne trdil tako odločno in splošno, češ: „Diensttabellen sind nicht zu stempeln!“

V prijetni nadi, da sem s temi vrsticami ustregel marikateremu kolegu-kompetentu oziroma koleginji-kompetentnji beležim se z odličnim spoštovanjem udani

Anton Kosi.

* Zakaj pa ne objavite kar besedila dotične odredbe. To bi pač bilo prilicneje! Uredn.

(Odlikovanje.) Poročevalec v oskrbovalnih in gospodarstvenih šolskih stvareh v deželnem šolskem svetu štajerskem, namestn. svétnik Aug. Tauber pl. Taubenberg, dobil je naslov in značaj dvornega svétnika.

(Veleslavni deželni zbor vojvodine kranjske) je podelil za „šolski muzej“ „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ za 10 let po 100 goldinarjev podpore in za letos še posebej za ustanovne stroške 100 gold., skupaj 1100 gold. Slava mu! Predsednik: L. Jelenc.

(C. kr. deželni šolski svét štajerski) je v svoji seji sklenil izreči načelniku krajnega šolskega svéta v Pristavi za podaritev potrebnega zemljišča za tamošnjo šolsko stavbo kakor za njegovo šolstvo pospešujoče delovanje sploh, priznanje.

(Umrli) je dne 23. januarja meseca t. l. v Gradcu pri usmiljenih bratih gosp. Janez Grösslinger, bivši učitelj pri Sv. Jurju v Slov. goricah in oče nadučitelja pri D. M. v Pušavi, v 82. letu svoje dobe, ter bil 25. m. m. na centralnem pokopališču v Gradcu pokopan. — Dne 2. t. m. pa je v Mariboru umrl upokojeni nadučitelj Št. Jakobski, gospod Jožef Rottmann, v 77. letu svoje dobe. — Naj v miru počivata. Blag jima spomin!

(Občni zbor „Slovenskega čebelarškega društva“) se je vršil dne 24. m. m. v pisarni kmetijske družbe v Ljubljani. Občni zbor je izvolil predsednikom ravnatelja v Marjanišču, prečastitega gospoda profesorja dr. Frančiška Lampeta, podpredsednikom ravnatelja kmetijske družbe gospoda Gustava Pirca, in odbornikom gg.: bogoslovca Rado Grmovnika, čebelarja Petra Pavlina in učitelja Frančiška Rojina. Občni zbor je nadalje ukrenil izdajati strokovni list „Slovenski čebelar“, ktereга uredništvo se je poverilo gospodu Fr. Rojini, učitelju v Šmartnu pod Šmarno goro. Na predlog gospoda Murzeja iz Krapjega na Štajerskem se je odboru naročilo sestaviti nova društvena pravila, ki bodo omogočila snovanje podružnic „Slovenskega čebelarškega društva“ po Štajerskem, Koroškem in Primorskem. Pri tej priliki javljamo da bo vsak ud, ki plača letnino (1 gld.) dobival društveni list brezplačno. Odslej naj se vse pošiljatve, tičeče se „Slovenskega čebelarškega društva“, pošiljajo pod tem naslovom v Ljubljano.

(Prebivalstvo in razsežnost trozveznih držav.) Avstro-ogerska, skupno s Bosno in Hercegovino, meri 676.000 □ kilom. z 43 milijoni prebivalcev. Na vsaki □ kilom. odpada 67 prebivalcev. Nemčija meri 541.000 □ kilom. s 53 milijonov prebivalcev. Na vsaki □ kilom. odpada 98 prebivalcev. Italija meri 286.000 □ kilom. z 32 milijoni prebivalcev. Na vsaki □ kilom. odpada 112 prebivalcev.

(Novi ruski naučni minister Ligin) je mož napredka in svobode. Kot tak je bil doslej

vedno v nasprotju z bivšim naučnim ministrom Deljanovim, ki je bil sicer odločen narodnjak, a konservativec nad vse meje. Profesor Ligin je bil kurator varšavskega šolskega okraja in dlje časa ravnatelj tehnološkega instituta v Odesi. Radi svoje svobodomiselnosti je bil mej akademiki vedno jako priljubljen.

Premembe pri učiteljstvu. Učiteljsko mesto pri Sv. Andražu v Slov. gor. dobila je gospodična Marija Danko, dosedaj podučiteljica pri sv. Duhu v Halozah, ne pa, kakor se nam je napačno poročalo, gosp. Valentin Pulko. — Na svojih dosedanjih mestih so stalno nameščeni ti-le podučitelji oziroma podučiteljice in sicer gg.: Valentin Kajnih v Vurbergu, Jakob Preindl v Hočah, Štefan Rataj v Slivnici pri Celju, Albin Schmidt v Št. Pavlu v Savinski dolini, Leopold Viher pri Sv. Jakobu v Slov. goricah ter gospice: Marija Wressnig na Muti, Marjeta Dobrin v Vuzevici, Izabela Sark pri Sv. Lenartu v Slov. gor., Sidonija Stuhec pri Sv. Bolfanku na Kogu, Marija Vučnik v Jaremini in Franja Zei v Št. Juriju ob Taboru. — Gosp. Anton Munda, usposobljeni podučitelj v Št. Juriju ob južni železnici, pride za prov. podučitelja na okoliško šolo v Celju. — Gosp. Jožef Tratar, okrajni pom. učitelj za celjsko okrajno glavarstvo, je stalno nameščen. — Gosp. Franc Irgolič, suplent na deški okoliški šoli v Ptuj, je imenovan provizor. podučiteljem na istej šoli.

Listnica upravnistva.

Prvi dve številki smo poslali vsem starim naročnikom in nekaterim gospodičnam in gospodom na ogled, od katerih se nadajamo, da postanejo naročniki. Tudi današnja številko smo poslali še vsem, ki nam prvih dveh številki niso vrnili. Kdo torej lista ne misli naročiti, blagovoli ga naj vrniti pod izvirnim zavitkom z opazko „se ne sprejme“; ta način vrnitve naročniku ne provzroči niti stroškov niti truda, upravnistvu pa delo zelo olajša.

Še ljubše nam pa bo, če pošljete denar in list obdržite. Ako komu ne dopuščajo razmere, da bi poslal letoletno naročnino, blagovoli naj poslati delne zneske naročnine, ali pa vsaj po dopisnici naznaniti, da želi list prejemati. Ko bi kdo katere številke ne prejel, blagovoli naj takoj reklamirati pri ekspeditu v Mariboru. Odprta reklamacija je poštnine prosta.

Novi naročniki dobé še lahko vse dosedanje letošnje številke.

Nadalje prosi upravnik vse velecenjene gospice tovarišice in gospode tovariše, imejte ž njim potrpljenje. Je še novinec in z drugim delom preobložen. Obljubljuje Vam, da hoče prav pridno beležiti Vaše — pošiljatve, torej ne kratite mu veselja takoj v

pričetku. Posebno „piko“ ima pa na vse one naročnike, kateri so z blagajnično knjigo navskriž za jedno ali več let nazaj. Le-te bode potipal še posebej pismeno.

Tovarišice in tovariši, pazite na ovitke dne 25. februarija meseca; na njih bode izkazano, do kedaj ima kdo plačano naročnino. Even-

tivne pomote blagovolé naj se takoj naznaniti, ravno tako tudi prememba dosedanjega bivališča. Vsak pozneje poslani znesek potrjeval se bode na ovitku vsake druge številke v mesecu.

Primskovo pri Kranju, dne 7. februarija meseca 1898. l.

Fr. Luznar

„Popotnik-ov“ upravnik.

Št. 250.

Razglas.

(Podučiteljsko mesto.)

Na štirirazredni ljudski šoli pri Sv. Marjeti nižje Ptuja, se ima namestiti podučiteljska služba stalno ali začasno s plačo po tretjem plačilnem razredu in s prostim stanovanjem.

Prosilci ali prosilke za to mesto naj vložijo svoje prošnje s spričevalom učne usposobljenosti, oziroma zrelostnega izpita in z dokazom avstrijskega državljanstva in usposobljenosti za subsidiarčni pouk katoliškega verouka, potom predstojnega okrajnega šolskega sveta **do 26. februarja meseca 1898. l.** pri krajnem šolskem svetu v Cirkoveh, pošta Pragersko.

Okrajni šolski svet Ptuj, dne 4. februarja meseca 1898. l.

Predsednik: Scherer s. r.

Št. 188. Razpis nadučiteljske službe.

Na trirazrednici v Cirkoveh III. plač. vrste in stanovanje v šolskem poslopiju ima se namestiti nadučiteljska služba definitivno.

Obeh deželnih jezikov zmožni prosilci naj vložijo svoje prošnje, opremljene s spričevalom zrelosti, učne usposobljenosti in z dokazom avstrijskega državljanstva in usposobljenosti za subsidiarčni pouk katoliškega verouka, potom predstojnega okrajnega šolskega sveta **do 26. februarja meseca 1898. l.** pri krajnem šolskem svetu v Cirkoveh, pošta Pragersko.

Okrajni šolski svet Ptuj, dne 28. januarja meseca 1898. l.

Predsednik: Scherer s. r.

Štev. 17.

Razpis učiteljske službe.

Na petrazredni, v tretji plačilni vrsti stoječi ljudski šoli pri Sv. Jurji na Ščavnici je podeliti z veliko nočjo t. l. učiteljska služba stalno oziroma začasno.

Obeh jezikov zmožni prositelji naj vložijo svoje prošnje, obložene s spričevalom zrelosti in usposobljenosti ter z dokazom avstrijskega državljanstva pravilnim potom **do 10. februarja meseca t. l.** pri krajnem šolskem svetu pri Sv. Jurju na Ščavnici.

Okr. šolski svet v Gornji-Radgoni, dne 11. jan. meseca 1898. l.

2-2

Predsednik: Supančič s. r.

Št. 124.

Razpis natečaja.

(Učiteljska služba.)

Na trirazredni ljudski šoli v Št. Petru v Savinskeji dolini je definitivno umestiti mesto učitelja z dohodki po III. plačilnem razredu.

Prošnjiki ali prošnjice za to mesto naj vložijo svoje prošnje, katere je opremiti s spričevali o zrelostnem izpitu in učne usposobljenosti, potom predstojnega okrajnega šolskega sveta **do 28. februarja meseca 1898 l.** pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet v Celju dne 31. januarja meseca 1898. l. *Za predsednika: Fr. Ogradi s. r.*

Zahvala.

Rodbina **Bezenšek-ova** se pristrčno zahvaljuje vsem učiteljem, ki so se dne 20. m. m. mnogobrojno vdeležili pogreba našega blagega strica

Štefana Bezenška,

umirovljenega nadučitelja v Podsredi.

Posebna hvala gre gospodom učiteljem-pevcem, ki so pri pogrebu tako miho in ginljivo peli nagrobnico rajnemu staremu tovarišu.

Hvala tudi č. g. Šketu, sedajnemu nadučitelju v Podsredi, za njegovo kolegijalno požrtvovanje ter preč. duhovščini za blagovoljno spremstvo.

Na Frankolovem, v Podsredi in v Plovidvu meseca januarja 1898. l.

Rodbina **Bezenšek.**

Tovariši in tovarišice, kupujte in naročujte „Knjižnico za mladino“!

Vsebina. I. Poziv slovenskemu in istrsko-hrvatskemu učiteljstvu. („Zaveza“) — II. Naša organizacija. (VI.) (Idejalist.) — III. Iz mojega pripravljalnega zvezka. (Mel. Sittig.) — IV. Bozidar Raič kot šolnik. (Kelc.) — V. Slovstvo. (Poziv.) — VI. Listek. (Kinematograf.) — VII. Dopisi in razne vesti. — VIII. Natečaji in inserat.